

Aan Commissie Watersystemen - kwaliteit en kwantiteit

AANVRAAG INVESTERINGSPLAN EN ONTWERPKREDIET VAN EEN VISPAAIPLAATS IN DE ORANJEBUITENPOLDER (GEMEENTE ROTTERDAM)

Vorstel Commissie Watersystemen - kwaliteit en kwantiteit 12-02-2013

- I. Het investeringsplan voor de aanleg van een vispaaiplaats in de Oranjevouterpolder gemeente Rotterdam) ter hoogte van € 635.000 vast te stellen;
- II. Het ontwerp krediet (onderdeel van het investeringsplan) voor de aanleg van een vispaaiplaats in de Oranjevouterpolder ter hoogte van € 97.245 beschikbaar te stellen.

Advies Commissie Watersystemen - kwaliteit en kwantiteit 12-02-2013

Aanvraag investeringsplan en ontwerp krediet van een vispaaiplaats in de Oranjevliet (gemeente Rotterdam)

1. Probleemstelling – context

De zorg voor de waterkwaliteit is één van de kerntaken van Delfland. Dat betekent dat Delfland streeft naar schoon en gezond water voor mens en dier en daarbij een bijdrage wil leveren aan een aantrekkelijke leefomgeving. Om die reden legt Delfland – samen met de gebiedspartners – natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen aan om de ecologische waterkwaliteit te verbeteren. Conform de Kaderrichtlijn Water (KRW) heeft Delfland de verplichting om uiterlijk in 2015 in de Westboezem 11,0 ha natuurvriendelijke oevers en 6,5 ha paaiplaatsen voor roofvis aan te leggen. Binnen het programma 'Schoon Water' is de aanleg van natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen één van de activiteiten en als zodanig ook in het programmaplan 2012-2016 omschreven (activiteit no. 28).

De kansen voor de aanleg van natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen in de Westboezem zijn in 2011 verkend. Dit voorstel is de uitwerking van één van die kansen.

2. Beoogd effect

Verbetering van de ecologische waterkwaliteit en invulling van de KRW-resultaatsverplichting door de aanleg van een vispaaiplaats in de Oranjevliet.

Als gevolg van de aanleg van de vispaaiplaats verbeteren de paai- en opgroeimogelijkheden voor roofvis, waaronder de snoek. Hiermee wordt de visstand in de goede richting gestuurd om uiteindelijk aan de ecologische waterkwaliteitsdoelstellingen van de KRW te kunnen voldoen. Daarnaast levert de aanleg een bijdrage aan de kwaliteit van de leefomgeving. Verder worden langs de Westboezem op andere locaties ook natuurvriendelijke oevers aangelegd. De verwachting is dat de jonge vis uit de vispaaiplaats voldoende mogelijkheden heeft om verder te groeien en te migreren naar andere gebieden in het boezemsysteem en de polders.

3. Kernboodschap

Delfland realiseert in nauwe samenwerking met de gemeente Rotterdam, de provincie Zuid-Holland en de Stadsregio Rotterdam een vispaaiplaats van 1 ha in de Oranjevliet en stimuleert hiermee de noodzakelijke verbetering van de ecologische waterkwaliteit in de Westboezem. Deze vispaaiplaats is nodig om invulling te geven aan de resultaatsverplichting in de Westboezem van de Kaderrichtlijn Water tot 2015. Met de aanleg van de vispaaiplaats wordt tevens een bijdrage geleverd aan de kwaliteit van de leefomgeving. De vispaaiplaats maakt onderdeel uit van het project 'Oranjevliet' (voor locatie zie bijlage 1).

4. Historie - eerdere besluitvorming

Relevante besluitvorming tot nu toe.

- *Kaderrichtlijn Water*
 - Waterbeheerplan Delfland 2010-2015 (VV van 19 november 2009, kenmerk 785786);
 - Bestuursvereenkomst KRW (2008);
 - Programmabegroting 2013 (inclusief meerjarenraming 2013-2017 (VV van 29 november 2012, kenmerk 1038793);
 - Inventarisatie kansen natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen Westboezem (tkn. commissie Watersystemen -Kwaliteit en -Kwantiteit 8 november 2011, kenmerk 972909).

- *Oranjevlietpolder*
 - Collegevergadering 24 november 2009 (kenmerk 797238): (vertrouwelijke agenda) kennis nemen van het Concept-Masterplan en uitvoeringsovereenkomst Oranjevlietpolder;
 - Collegevergadering 26 oktober 2010 (kenmerk 913363): besluit om, gezamenlijk met de gemeente Westland, de gemeente Rotterdam te berichten dat de gronden in de Oranjevlietpolder niet worden gebruikt voor het realiseren van de waterbergingsopgave in de Oranjepolder;
 - Commissie Watersystemen – kwaliteit en – kwantiteit 4 december 2012: mededeling door de portefeuillehouder 'Schoon Water' dat Delfland met de gemeente Rotterdam in overleg is over de aanleg van een vispaaiplaats in de Oranjevlietpolder.
- Programma 'Schoon Water'
 - Collegevergadering 12 november 2012 (DMS 29257): afwegingskader inzwembaarheid vispaaiplaatsen.
 - Vergadering commissie Watersystemen –kwaliteit en kwantiteit 13 november 2012: toelichting over vrij inzwembaarheid vispaaiplaatsen naar aanleiding van actielijst.

5. Regelgeving en Beleid

Het voorstel is in lijn met:

- de Europese Kaderrichtlijn Water;
- de Beleidsregels 'Dempen en graven' van december 2009;
- de Beleidsregels 'Werken in het profiel van wateren' van december 2009;
- Het programmaplan 'Schoon Water 2012';
- De nota 'Investerings- en Activabeleid' van december 2012.

6. Financiën

Op basis van het schetsontwerp is een SSK-raming opgesteld voor het realiseren van een vispaaiplaats met een oppervlakte van ca. 1 ha (zie vertrouwelijke bijlage 4). De totale investeringskosten, inclusief projectonvoorzien en reeds gerealiseerde kosten (€ 4.750) bedragen € 635.000.

Op dit moment is er geen rekening gehouden met een nazorgfase. Bij het aanvragen van het uitvoeringskrediet wordt een gedetailleerde planning gegeven. Daarin zal ook een eventuele nazorgfase worden opgenomen.

Met de gemeente is ambtelijk een kostenverdeelsleutel afgesproken van 50% Delfland en 50% gemeente. De gemeente Rotterdam neemt hierover begin februari 2013 een besluit (zie onder '10. Risico- en beheersmaatregelen'). Van de geraamde investeringskosten (zie onder '14. Toelichting'), komt een bedrag van € 317.500 ten laste van Delfland. De bijdrage van de gemeente Rotterdam zal als contractproject worden opgenomen in de administratie. Na het gereedkomen van het project zal de bijdrage in mindering worden gebracht.

Op basis van de SSK-raming voor het ontwerp (zie vertrouwelijke bijlage 5) en de reeds gemaakte kosten en verplichtingen van € 4.750 wordt een ontwerp krediet van € 97.245 exclusief post project onvoorzien aangevraagd. Het eerder beschikbaar gestelde onderzoekskrediet van € 4.750 zal worden teruggestort naar het "algemeen onderzoekskrediet".

- *SSK-raming*

Benadrukt wordt dat het hier om een SSK-raming gaat bij een schetsontwerp. Het ontwerp wordt nader in detail uitgewerkt, waarna een definitieve uitspraak over de kosten kan worden gedaan. De gemeente heeft ambtelijk ingestemd om 50% van de kosten voor haar rekening te nemen.

- *Ontwerpkosten*

De totale ontwerpkosten voor dit project tot aan de realisatie zijn geraamd op € 105.000 (zie vertrouwelijke bijlage 5). Ook deze kosten worden conform bovenstaande kostenverdeelsleutel verrekend.

- *Grondkosten*

De grond (circa 1 ha) wordt 'om niet' door de gemeente Rotterdam ter beschikking gesteld. Over de juridische invulling hiervan worden met de gemeente nog afspraken gemaakt.

- *Beheer en onderhoud*

De kosten voor beheer en onderhoud zijn voor rekening van Delfland.

7. Duurzaamheid

Dit project draagt bij aan een duurzame leefomgeving doordat het bijdraagt aan een grotere biodiversiteit ('planet'). In de ontwerpfase zullen de duurzaamheideisen ten aanzien van waterbouwkundige constructies in acht worden genomen.

8. Organisatorische en personele consequenties

Niet van toepassing.

9. OR/GO

Niet van toepassing.

10. Risico- en beheersmaatregelen

- *Risico: vispaaiplaats is pas na 2015 gereed*

Op het (ontwerp-) bestemmingsplan kunnen zienswijzen en beroep worden ingediend waardoor de uitvoering van de vispaaiplaats vertraagt en deze niet meetelt voor de resultaatsverplichting KRW van 2015.

Beheersmaatregel

1. Gezien de historie van het planproces van de Bonnen en de Oranjevlietpolder is er een gerede kans dat een zienswijze en beroep wordt ingediend. De kans is echter klein dat de zienswijze en beroep betrekking heeft op de realisatie van de vispaaiplaats. Na afloop van de tervisielegging (maart 2013) is daarover meer bekend. De gemeenteraad kan ook besluiten om het bestemmingsplan gedeeltelijk vast te stellen, zodat de realisatie van de vispaaiplaats in ieder geval doorgang kan vinden. Hierover is overleg met gemeente reeds gestart.
2. Bij onvoldoende voortgang op het bestemmingsplan vraagt Delfland een omgevingsvergunning bij de gemeente Rotterdam aan, parallel aan de procedure van het bestemmingsplan. Een vispaaiplaats valt namelijk binnen de huidige bestemming van het vigerende bestemmingsplan (agrarisch). Hierdoor kan Delfland alsnog op tijd de werken uitvoeren. Dit werkt waarschijnlijk kostenverhogend, omdat het voordeel van 'werk met werk' maken afneemt.

- *Risico: gemeente Rotterdam stelt het bestemmingsplan met bijbehorende grondexploitatieplan niet vast*

De gemeente stelt naar verwachting eind januari 2013 het ontwerpbestemmingsplan met bijbehorende grondexploitatie vast. De (mede-)financiering van de vispaaiplaats maakt hier onderdeel van uit. Dit voorstel is gebaseerd op een positief besluit van de gemeente over het bestemmingsplan inclusief bijbehorend grondexploitatieplan.

Beheersmaatregel

Dit risico wordt klein ingeschat. Als de gemeente Rotterdam geen positief besluit neemt ontstaat een nieuwe situatie. Delfland zal dan opnieuw met de gemeente onderhandelen. Dit hoeft de aanleg de vispaaiplaats niet in de weg te staan (zie voorgaande beheersmaatregel).

- *Risico: de grond is verontreinigd*

Gezien het historische gebruik van de Oranjevlietpolder is de kans aanwezig dat de grond verontreinigd is, waardoor de uitvoeringskosten hoger worden.

Beheersmaatregel

Dit risico wordt klein ingeschat. Uit een verkennend bodemonderzoek van april 2005 blijkt dat de grond niet ernstig vervuurd is en kan worden toegepast in het plangebied. In het ontwerp wordt uitgegaan van een gesloten grondbalans.

- *Risico: project onvoorzien*

Er is bij de bepaling van de hoogte van het investeringsplan op basis van het SSK-model geen bedrag opgenomen voor het project onvoorzien. Dit is conform de nieuwe nota 'Investerings- en activabeleid' die op 1 januari 2013 is ingegaan.

11. Communicatie (in- en extern)

- Extern heeft overleg plaatsgevonden met de gemeente Rotterdam en andere belanghebbende (ontwikkellende) partijen.
- Publiekscommunicatie loopt in principe via de gemeente Rotterdam in het kader van het project Oranjebonnen en wordt in de ontwerpfasen verder uitgewerkt.

12. Bekendmaking en vervolgprocedure

- De gemaakte afspraken worden bestuurlijk vastgelegd (in brief of samenwerkingsovereenkomst).
- De gemeente Rotterdam stelt een voorlopig en een definitief ontwerp op met een aangescherpte SSK-raming. Deze wordt door Delfland getoetst. De aanleg van de vispaaiplaats wordt door de gemeente Rotterdam als apart onderdeel ('apart perceel') van het totale project 'Oranjebonnen' in het bestek aangegeven. Hierdoor is na de inschrijving door de aannemer inzichtelijk wat de (uitvoerings-)kosten van de vispaaiplaats zijn.
- Na afronding van het definitief ontwerp wordt in de 2^e helft van 2013 op basis van de aangescherpte SSK-raming een uitvoeringskrediet aangevraagd bij de verenigde vergadering.
- Hierna wordt een uitvoeringsovereenkomst aangegaan met de gemeente.
- Naar verwachting wordt het project begin 2014 uitgevoerd.
- Na uitvoering wordt de vispaaiplaats opgenomen in de Legger, zodat er een wettelijke bescherming op het in stand houden van de vispaaiplaats komt te liggen.

13. Bevoegd orgaan

Het goedkeuren van het investeringsplan en ontwerp krediet is een bevoegdheid van de verenigde vergadering (artikel 77 van de Waterschapswet).

14. Toelichting

- Algemeen

Delfland is sinds een aantal jaren betrokken bij de beoogde gebiedsontwikkelingen in zowel de Oranjebuitenpolder als de Bonnenpolder. De ontwikkeling van beide gebieden is de laatste jaren gestagneerd door de veranderende economische omstandigheden, bezuinigingen van het Rijk op natuurontwikkeling (Ecologische Hoofdstructuur) en weerstand van grondeigenaren. Ondanks deze veranderende omstandigheden hebben de gemeente Rotterdam, de stadsregio Rotterdam en de provincie begin 2012 opnieuw de ambitie uitgesproken om tussen de kust en Midden Delfland recreatieve en ecologische verbindingen uit te breiden.

Dit heeft geleid tot het opstellen van een versoberd combinatieplan genaamd de 'Oranjebonnen', waarvoor een ambitedocument is opgesteld (zie bijlage 3). De publieke investeringen zijn daarbij drastisch verminderd. Inzet is de transformatie van beide agrarische polders naar een gemengd agrarisch en recreatief gebied gebaseerd op het versterken van de ruimtelijke kwaliteit van de polders. De uitvoering wordt in twee fasen uitgevoerd. De eerste fase omvat met name de aanleg van recreatieve verbindingen, de tweede fase (na 2015) richt zich meer op het verbeteren van de ecologie. De uitvoering daarvan is afhankelijk van de door de provincie nog beschikbaar te stellen financiële middelen.

Verkend is of beide projecten kansen bieden om, naast de vispaaiplaats, marktgericht, effectgericht en gebiedsgericht nog meer opgaven van Delfland te realiseren. Dit is niet het geval.

Naast voorliggende uitwerking van de vispaaiplaats beoordeelt Delfland in het kader van de Watertoets het bij het plan op te stellen bestemmingsplan.

- **Vispaaiplaats**

Op initiatief van Delfland heeft de gemeente Rotterdam de mogelijkheid geboden om binnen de beperkte herinrichting van de Oranjevliet een vispaaiplaats in te passen. De locatie van de beoogde vispaaiplaats ligt in de directe nabijheid van het Oranjekanaal. Het Oranjekanaal maakt deel uit van het waterlichaam 'Westboezem'. Vanwege de hoge ligging van de beoogde locatie in de Oranjevliet (tot NAP +0,8 m) ten opzichte van het Oranjekanaal (NAP -0,40 m) is een vrij inzwembare vispaaiplaats financieel niet aantrekkelijk vanwege de hoge vergravingskosten. De vispaaiplaats wordt daarom met het Oranjekanaal verbonden via een zogenaamde vistrap. Het aflatpunt van jonge vis uit de paaiplaats sluit aan op de al aanwezige natuurvriendelijke oever in het Oranjekanaal. Dit biedt de jonge vis uit de vispaaiplaats een goede mogelijkheid verder te groeien en te migreren naar andere gebieden in het boezemsysteem.

Ontwerp

In bijlage 2 is een impressie opgenomen die indicatief de voorgestelde inrichting van het beoogde perceel weergeeft. De exacte locatie zal in overleg met Rotterdam worden vastgesteld. Daarmee wordt ook de aan te leggen lengte vistrap bepaald. De inrichting gaat uit van een relatief droog perceel met een grasvegetatie, dat in de paaiperiode onder water gezet wordt (opmaling). Vissen kunnen via een vistrap het gebied in trekken en via een aflatpunt naast de trap het gebied weer verlaten. Tijdens het aflatpunt van de vis kan ook monitoring van de "visopbrengst" plaatsvinden en staat de paaiplaats droog. Er kan dan vrij gemakkelijk onderhoud gepleegd worden, wat door Delfland wordt verricht (zie ook onder Beheer en Onderhoud). Onderzocht wordt of de vispaaiplaats buiten het seizoen ook nog voor andere doeleinden kan worden ingezet. Het ontwerp en de locatie van de vispaaiplaats is zo gekozen dat deze maximaal kan functioneren en voor een breed publiek zichtbaar is.

Waarom realiseren

- De vispaaiplaats heeft een oppervlakte van circa 1 ha. Dit betreft 15% van de resultaatsverplichting van de KRW in de Westboezem tot 2015.
- De aanleg is relatief voordelig ten opzichte van andere projecten (kosteneffectief). Dit mede doordat de gemeente Rotterdam het project 'Oranjevliet' uitvoert en meefinanciert.

- **Grondkosten**

De grond (circa 1 ha) wordt 'om niet' door de gemeente Rotterdam ter beschikking gesteld. De waarde daarvan bedraagt naar schatting circa € 70.000 (€ 7/m²), op basis van de oorspronkelijke agrarische bestemming. Dit kan tevens gezien worden als een bijdrage van de gemeente Rotterdam, naast de financiële bijdrage van 50% van het investeringsplan.

Beheer en onderhoud

Op dit moment ligt het voor de hand om het beheer en onderhoud van de vispaaiplaats conform de afspraken in de Bestuursovereenkomst KRW van oktober 2008, bij Delfland onder te brengen. Er zal echter nog overleg plaatsvinden over de nadere invulling daarvan.

15. Bijlagen

1. situatieschets locatie vispaaiplaats
2. Impressie ontwerp vispaaiplaats Oranjevliet
3. Ambitiedocument 'Oranjevliet'
4. SSK-raming investeringsplan vispaaiplaats Oranjevliet (vertrouwelijk)
5. SSK-raming ontwerpkosten vispaaiplaats Oranjevliet (vertrouwelijk)

Aanvraag investeringsplan en ontwerp krediet van een vispaaiplaats in de Oranjevliet (gemeente Rotterdam)

Kenmerk VV : 1022354
Beleidsveld : Schoon Water

Vergaderdatum : 28 februari 2013
Agendapunt : 04.H.09

De Verenigde Vergadering van Delfland,

gelezen het voorstel van dijkgraaf en hoogheemraden van 22 januari 2013, kenmerk 28841;

gelezen het positieve/negatieve advies van de commissie Watersystemen – kwaliteit en -
kwantiteit;

overwegende dat:

- in de Kadernota 2011 voor 'Schoon Water' de keuze is gemaakt om de aandacht te richten op de resultaatsverplichte maatregelen voor de Kaderrichtlijn Water (KRW) in de aangewezen waterlichamen;
- het gebied in de 'Verkenning kansen natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen Westboezem' (2011) de Oranjevliet als kansrijke locatie voor een vispaaiplaats naar voren is gekomen;
- voor de aanleg van deze vispaaiplaats een investeringsplan en krediet nodig is.

Gelet op:

- artikel 77 van de Waterschapswet;
- alle andere wetgeving.

Besluit:

- I. Het investeringsplan voor de aanleg van een vispaaiplaats in de Oranjevliet ter hoogte van € 635.000 vast te stellen;
- II. Het ontwerp krediet (onderdeel van het investeringsplan) voor de aanleg van een vispaaiplaats in de Oranjevliet ter hoogte van € 97.245 beschikbaar te stellen.

Aldus besloten in de vergadering van 28 februari 2013.

De Verenigde Vergadering voornoemd,

de Secretaris,

de Voorzitter,

mr. drs. P.I.M. van den Wijngaart

mr. M.A.P. van Haersma Buma

